

GARNO NZETKAWO KUSHETEBE

Yitagattəgə

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Garno kushetəbe ada bana jami lardə amrikaye men tuwangata, Cidaram Lardəwa Dinabe Gartəbe lardə Amerikayemen (USAID). Awoga suro adayedə kərawu cidaga IRC-a DRC-a yekəlakəl Jamiami Cidaramma kulashiyega, hawarrayeya, kuru ra'ayı USAID ye au gomnati lardə Amrikayema gənyi.

Ardiya

International Rescue Committee (IRC) -a, Danish Refugee Council (DRC)-a, kuru Global Protection Cluster (GPC) -a askəranzaga fulezana amdo bananza garno kulashi nzərifoyedəro sadəna ma.

Fuwutə Garno Kulashi Nzərifobe-a, kuru Karapka Fuwutəmasoye'a: Francesco Michele (Lead consultant, IRC-DRC Project-ye), Brennan Webert (DRC-ye), Katie Grant (IRC-ye), Jude Sweeney (GPC IAWG-ye).

Karapka Cidadə nankaro Shawari Fasallata Yiwoma, Karapka Cidadəro Kulashe Diwoma, kuru Amdo rowodəga Walta Kulastəma: William Chemaly (GPC ye), Sofia Khetib Grundy (GPC ye), Jessica Lenz, Jenny McAvoy, and Lea Krivchenia (InterAction ye), Kathrine Starup (DRC ye), Rebecca Gang -a, Alice Hawkes (IRC ye), Boris Aristin Gonzalez- a, Ivan Cardona (GPC ye), Pilar Gimeno Sarciada, Caroline Baudot, kuru Valentine Honore (ICRC ye), Erik Kastlander and Fawad Hussain Syed (OCHA ye), Rachel Hastie (Oxfam ye), Sam Cheung (UNHCR ye), Kim Roberson (UNHCR ye), Daunia Pavone (kaalama), Patrice Chataigner (kaalama), Dina Abou Samra (GPC OCHA ye), Kelly Ryan, Clarissa Dudenhoeffer, Rachelle Cloutier (UNHCR ye), Ellie Kemp (Translators without Borders), Valerie Svoboda (GPC UNHCR ye), George Readings, Bradford Adams, Andrew Meaux, Pauline Thivillier, Emily David, Emily Krehm, Dora Abdelghani (IRC ye), Verity McGivern (HelpAge International ye), Perrine Benoist (Humanity & Inclusion ye), Benedetta Cordaro and Julián Ibargüen Onsurbe (IOM ye), Yannick Creoff (National Protection Cluster Iraq ye), Tiziana Clerico (Protection Sector Libya ye), Connie Pederson (Protection Cluster Palestine), Saadia Aleem (South Sudan Protection Cluster ye), Elizabeth Atkinson and Stella Cotorcea (IRC Iraq ye), Elena Bartolini, Kayla Pries, kuru Ilse van der Straeten (DRC Iraq), Alon Margalit (Protection Sector Nigeria ye), Josephine Kiguru (IRC Nigeria ye), Dominique Reinecke (UNHCR Mali ye), Sven Schmitz-Leuffen and Emilia Wahlstrom (UNEP ye), Caroline Blay (GPC ye), Luis Enrique Eguren (kaalama), Veerle Triquet and Annelaure Duval (WFP ye), Murat Yücer (OCHA ye), Bruno Donat and Christelle LoupForest (Mine Action AoR ye), Michael Copland and Joyce Mutiso, (Child Protection AoR ye), Jennifer Chase, Rofan Khalaf, kuru Astrid Haaland (GBV AoR ye), Jim Robinson (Housing, Land and Property AoR ye), Emilia Wahlstrom (UNEP ye), Mara Stecazzini, Patrick Rooney, Emilya Cermak and Jan Hessbruegge (OHCHR ye)

Cidaramma kuru jamido bananza fuwutu kashimoram adəro sadənamaro Askərnyena Assessment Capacities Project (ACAPS)-a · DRC -a· Global Protection Cluster Operations Cell-aq ,Naado Cidadə Tədinma (AoRs) , Karapka Cidadəga Sadınma – Karapka Cidadəga Kulastəga kuru hawarraye, Karapka kəla Hakki Adam Nganaye Gotəma, Karapka Nasha Sharaga kuru Kaidaga wuzənama · HelpAge International -a · Humanity & Inclusion-a · InterAction-a · International Committee of the Red Cross-a (ICRC)-a · International Office of Migration (IOM)-a · IRC -a· Joint IDP Profiling Service (JIPS)-a · Norwegian Refugee Council (NRC)-a · Oxfam GB -a· Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR)-a · Protection Information Management (PIM) Initiative -a· REACH Initiative-a · Translators without Borders-a · United Nations Environment Programme (UNEP)-a · United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)-a · United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs (UN OCHA) APMB, NARAS -a· We World-a· World Food Programme (WFP)-a · foto sodə Pixel perfect so, monkick so, phatplus so, becris son tədə,, freepick də www.flaticon.com tuwanda · Copy-editing da Kate Murphy sudə · Graphic design də Blake Roberts shima suwuda

Bayan dnankaro au shawari nasha ruwo adəga waltə yasa nankaro, martəno Karapka Cida kulashiye-a Hawarraye-a Global Protection Clusteerye address nza GPC website ye medən.

Garno kulashe adə jami lardə Amrikaye bananza nasha Agency for International Development (USAID) lan bowotiyin madən kedo.

Awoga Surodəye

Ardiya	1
Awoga Surodəye	2
Kurtəga Surodəye	2
nzərifoye masalanzəga fasallataro diwo	3
Num Nguwu PAF diye	3
Dalil PAF diye	3
Shimo kəla Kaida,a diye kuru ilmu awodəga shimo balan diwɔye	4
Ma'ana do Kasattənama, kəla cidado Ngawon tədənama	6
ruwo'a PAF ye do shilan gartənama	7
Assutu PAF yega kuru fasaltənzəga	7
Garno Nzətkawo Kushetəbe	9
PAF ye awodo Muhimmrro Gowozənama	9
Ndu Kushetudə sudo ?	10
Sambiro kuro kəla ?	10
Futu PAF ye Cidanza sudinye	11
Nasha Kərtə dəga bayanzinaye 1, kərtədəga banajinma kuru jiri jiro soga	13
Nasha Kərtə dəga bayanzinama 2 Futu kulashe də tədəna dəga bayantəna	18

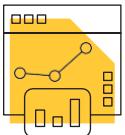
Kurtəga Surodəye

Kurtə 1 tamotəram Kulashe PAF ye	4
Kurtə 2 Kaidaga Arakkə do duluwuwa kulashe nzətkawu ye wuzənama	5
Kurtə 3 fassari awoga PAF ye Asuzənama	6
Kurtə 4 Somsomi num Nzətkawo baye (InterAction yen gowotə)	7
Kurtə 5: PAF ye dəlam nzə uwu so	7
Kurtə 6: Assutu PAF yega kuru fasaltənzəga	8
Kurtə 7: Kərtəga Diyawu PAFFye	9
kurtə 8: Cidaga Suro Kulashi Nzətkawoye	10
kurtə 9: kashiga diyau futu cida PAF ye tudinma	11
kurtə 10: Koro Kashimoye futu cida PAF ye tudinma	11

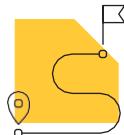
nzərifoye masalanzəga fasallataro diwo

kurtə

Garrno **nzərifoye kushetə** (PAF) shimo kamil, kushetə awo suro duye nzvrifonza.ⁱ Shi PAF də amsoga banazə kushetə nzərifoye dəgaasuza, koroga addəro amsa sadin:

hawar jilibi matayin, shi kushetə nzərifoye dəga tədiyin?

jilibiro bayanna hawarra kasaptə kuru gartəgə kushetə do awo'a samma, ngəlaro tədənana dəga banatayin?

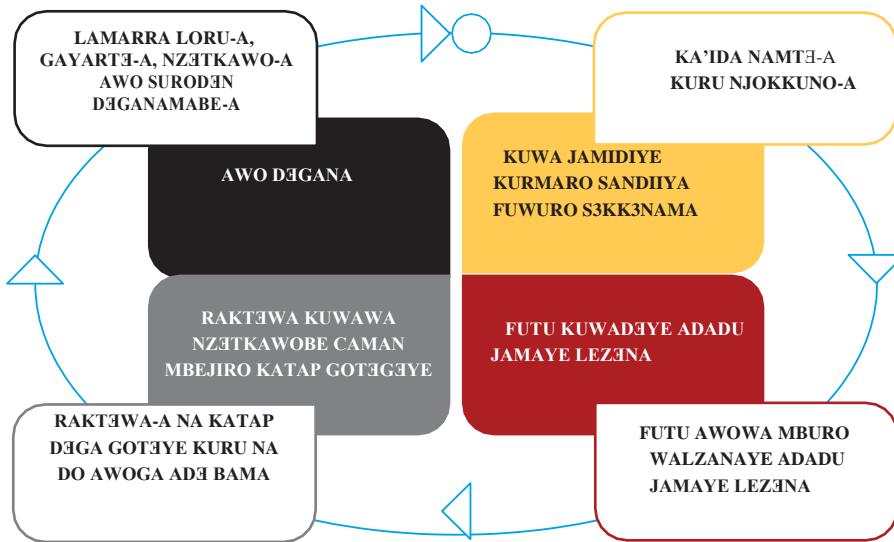
shimo PAFye kushetunzə zauro tədənana, kuru kurmaro kəlan tədiyin manado rijiyyi də waajiyin maye. Bayanna sədiyin kəla shawari gotayen, nasha nənga nguyen, au nasha nasha nənga cida'a nguwumen, nzərifo ba kaida'a lardəga dinayema hakki adam ganaye lezənama au hakki am hijira sadənama soga lezənama au kaidaga sandiya banataye lezənama so dəga fulujin au binyi sətkayin cida Nzərifoye ndasosoro faidajiyin, amdo gudun hijira suro lardənzanlan sadəna mayero faidajiyin, am gudun hijira dən waltanama so, am lardə gadero sowosa lezənama so, kuru amdo lamar indi so sandiya lezənama so.

Dalil PAF diye

shi awo faldo kushetədə nankaro naptənamadə, nənga'a do təga nzərifo ba dəga fuluiyinma dəga shimojin. shilan faidatəne badiyaram riyijiyi yen au loktu do riyijiyidə wa'a jiyin yen, addəye banazəgə kəlakəlan kushatədə au nasha bana so dəye asutugə ngəlaro cida tiyin.

lamar nzerifo kulastəye wuzənama, kuru awoado notənama au hawarrado gotənama də'a faidatə "*lamarra hujja'a dawartu, au hangal gurta au sulwu do halla amyeso dəga sasaiyin ma au kaida'a do na nzerifo ngəla'a maro duno tiyin*".ⁱⁱ

PAFdə USAID BHA ye IRC-DRC ye kulashenza cida tamotəramma nzətkawuga wuzənama, kəla kəldo kulashe nzətkawuye dəga banajiyinma.. sha gartu ro yikkodə bana **karapka hawarraye kuru kulashi cida** ye **Global Protection Cluster** ye **ma**. Global Protection Cluster ye sha kasatsəna.

Awodo shima muhimma nzətkawu baye

- Awoga kura-kura nzətkawu ba au muradəga fuwuzaiyinma
- Awoga kura-kura nzətkawuga wuzənama kəla tilogaro cidatiyinma
- Raktəwa-a kuru fara'a jawawu yiobe-a kongne daraja ngəwul nzətkawobedən.
- Num nguwunzə suro jamiyen kuru naptəram yen

Shi PAF də nya banazəgə надо zauro bama asunəmin, adəye səkkə rangnəm lamarra dəga loktu kururo nininəmin. Kuwawa nzətkawobe asutəro, shi PAFdə dalamma diyeu kurakuradə faidatə nanəmmmin majin (Figure 1)

- awowado kurmaro lamarra nzətkawoye dəga ngəla au battiro lezənama.
- Ka'ida hallaftə au namtə-a njokkunotə-a nawa-a kuru jamiwa jumla jamabe'a lan.ⁱⁱⁱ
- Awo doni duno'aro gotənadəye futu jumla jamabedə'a lezəna (daraja-a, naptə nəlewabe-a nəlewa tiyibe-a jumla jamabedəye) doni ka'idawa hallaftə-a njokkunotə-a taganasbe jami jumla jamabe-a na-a zamətəna woson cijinma.
- Kəkəltə raktə kamma kəmaabe-a, duluwuwa fatobe-a, raktə cidarambe lardəye-a kuru raktə jawawu yiobe cidawa kanjimalibe ka'ida hallaftə-a njokkunotə-aro jawawu yioro.

kulashe adə raksu ruwodo ma'ana farakka lammarrfa fəfətayinye, raksu fasalla dəga au awogado sandima muhimmiro gotənama sa'asa nzətkawu muradutənama dəga tuwändiyin Duluwado təga kulashe du tədin də samma təga awoga maatiyinma dəga tuwändə , "nashaga au cidaram do sabtəgə bana matənama dəga tuwändə awoga nyiatənama dəga diyo e mbeji, kuru cida'ado cidawowu gammasoy asutu".^{iv}

cidawu Nzərifoyedə sandiya cidawudo nzərifoye magənyima dəga rokko cidaza kvla tiloga ro shawarri goza kuru layya au kunasarra tangarrata asuza, awogado nzərifoba taganasro lamar dəro katap gotə. ... ciudawu nzərifoyedə muamala katenzaga cidawu gadega mburshegaro sadə, adegaiyima loktu cidaye au samno cidaye surocidaram falyen, num nzərifo ba sammaro katap gotv nankaro".^v

Shimo kaida kuru ilmu awodəga shimo balan diwoye

Shi PAF fasari nzətkawuye Inter-Agency Standing Committee (IASC) ye fasarrinzu dəga kasatsana, fasari adə dəge shima "cida sammado nyianzədə daraja adam ganaye kamilma, futu ruwo au maana kaidaga karakaga sharaye, Kaidaga Larduga Dinaye Hakki Adam Ganaye Wuzənama (IHRL), Kaidaga Lardu Dinaye Adamgana ro Bana Kanjimariye kuru Kaidaga Lardə Dinabe am Lardunza Sosa kwalzanaye (IRL)".^{vi}

Kaidawa IASC ye nasha Nzərifoye Cida Kanjimariye Wuzənama^{vii} kuru Kalma Nzərifoye Kulatilomi,^{viii} rokko International Committee of the Red Cross (ICRC)ye Kaida Nəm Gonyi Cidaye Nasha Cida Nzətkawuye,^{ix} maana awoga PAF ye amdəga bayan jiycin kuru banazəgə layyado cidadəga asutiyinma.

The Protection Information Management initiative (PIM) də banazəgə kulashe nzətkawuga wuzənamadv awoga ilmuye faiudatə au hawarrdo faidatiyinmadə ngalwoma.^x shi PAF sha kaida'a PIM yed dəgan kalakallo faida tiyin. Təlam PAF yega kuru ma'ananzə dəga samma Global Protection Cluster Humanitarian Country Team Protection Strategy Provisional Guidance ruwon zəga kalkal.^{xi}

Shi PAF də, sha awoga nzətkawuye tamotərammaro satandə yakku ma dəga kalkallo tədəna: kulashe awoga suronzaye notənama sambisoro wajinma, fasalla cida kadaye, kuru duluwu do tamotəram nza notənama.^{xii}

Ioktudo PIM dəga gartiyin man, kaidagado suo foto kən indimi (2) lan bayanna tədənama dəga fasal kulashe nzərifoye dəga gawoda mbu.

Kurtə 2 **Kaidaga Arakkə do duluwuwa kulashe nzətkawu ye wuzənama**

Jamiga wuzənama kuru awo sammasoga sabsənama

Hakki jamiye kuru nəlefanzadə shima shimoro gotadə mbu Jumla amyedə kulashe awoga ruwotiyinma dəga ruptadə, au asutudə au gartadə au luwuram dulan faidatədə mbu.

Fuwuro letiyin

Kulashe dəga sambisoro bəlintəyin, kuru shilan shawari gotin, adəye səkkə bana kəla tiloma ita gatciyin, kuwaga fulu jiyin kuru ndu kuwa dəye samyin zam jiyinma, kuru num duno awo dəga faituye dəga surayin.

Cida notə-a kuru raktu cida diwobe-a

Cidawu nzərifoyedə sandiro mburo walzəna, cidawu sudəga lamarra nzərifoye au ilmu sha samunzənama ngəla sawandəna kuru cida nzaga nozanaro.

Sapsawi bayanbe-a kuru hawarraga faidatə

Sapsawi bayanye na kam gademen tuwan dənama, awogado faidatə sapsawi bayanye dəga tuwandənama, kuru bayannado mukon mbejima lamar dəga wuzənama. Kəla dalil kulashi diye ngəlaro bayanna diwodə mbu, kuru amdo sandima lamarra dəga mukonza suo kulashe diyen mbejima ro gultə, kuru dalil ngayi diwo də num nzərifo ba dəga fulutu bas.

Lamar dəga fasaltə kuru kultə kallo Cida diwo

Lamar dəga fasaltə kuru kultə kallo Cida diwo (suo karapkaye au cidaram ye, kuru amdo mukonza suo dən mbejima - kanjimariye au kanjimari gənyima ye) zauro muradətəna kula ngunuwudo tədənamaro gunatəgə nzərifo ba dəga wutugə kuruasutugə, kula awoga mbejimaro gartəgə cida indi-indiro diwo katəro.

Kundo Cidaye nzurifoye

layya gade-gadedo num nzərifo bba dəga tumatəna fulujiyinma, kuru cidaga sha nganzazənama kuru katappa cidawu gade gade ye Shi kulashidə shi;lan raktu faidatu bayanna tədiyin, nənga kurtu kuru faida tiyin nashanum nzerifo ba am sammasoye, futu katap gade gotənama Nguwul Nzərifoye ma dən.

Ma'ana do Kasattənama, kəla cidado Ngawon tədənama

Fassari awoa do asutunama Kurtu Kənyakkumiye (3) madə, kaidagado caman mbejima kuru ilu kulabe man faidagatə, awoga cidaye PIM ye kuru kareya shimoye. Fasaridə isu awo fallo napkatə bana amdo lamardiye gonyi mamen, kuru amdo kada mukonza suro dən mbejima kulassa tangarzanama

Kurtə 3 **fassari awoga PAF ye Asuzənama**

fassari awoga PAF ye Asuzənama

Cidaga Suro Kulashi Nzətkawoye

fasaldo num nzetkawu baye asuta sodu tədəna, nunga lamar duga asutu kuru amsoye jawawunza fando nakaro.

Kuwa

Adam ganaye kənənganza isə fitinaro waljiyinma ma, au au dunoduno, njokkunoro waljiyinma Kuwadə kam diyomanzən men raksu wajiyin (kundoma kuwa diye) au kaida gomnatiye men, au ada amma (badiyaram kuwa diye) sandi adə samma men kuwadə raksə wajiyin.

Nəm dunogana

Hallala au kənənga kam falye au sandi kadaye, au naptəram zaye, do sandiya futudo num dunonza kuwa duga asutu , au dunonza suro awo shima dugan kənəngatu, au awodu kojiya kənənganza caye ro waltu. Amsodə futudo kuwaro katanadə naptəramnza muamalaye lan kara, junsu au kaduwu au sa'anza, au alama'a gade. Nəm dunoganadə awodo am kənənganza gadero ro gunyi wajiyin, kuru nduma kuwaro dunubaro katambinba

Raktə

Awo faidatuyedo na kamyen mbeji madə, fato, au naptəram do kuwa dəga suka sha sandiya zam jiycin mba au raksə kənənganza sadiyin au banna kuwa diye fulujiyinma awo do shilan faidatiyində raksu karero waljiyin au futu do naptəram ndə fasaltənaye Duno də sanyala mukoyero raksə waljiyin au raktədo awoga faidama fando au raktədo kazəyi baaro na naptə nəlefa"aro letəbe

Fitəna

Nadinro duno kamyen faidatə,au kərmai, mana ciyelan au duno buriye men, kəla kammaye, au kam gadeyero, au juwu amyero au bula amyero, isu kamro zau gəna jiycinma au royero waljiyin ma, au hangalza au fuwutu amye'a ngaworo kalakciyin au njokkuno ro kamma səkkin

Ranno

Kamma duno men sakka awo wazənama diwo

Kamma nadimen awola daptə

nadiro amsoga awo faidatayinr daptə, kare, cidado muradə zanama kuru raksa sawandiyin ma

Kuwa Nzərifobe

jamidiye kawu baro katu wajinye au raksu wajinye nasha fitnaye au rannoye au njokkuno nadinyema

Nzərifə muradətə

shi adə wajiyin loktudo amdo hakkin zaga lezana ye raksa muradunzaga faizayin bama kuru darajana maiye dəga sandiro sadin ba, au na cidawu gadeye kələn zan hakki num kurmaiye mbeji ma au sandiro fataiyado kənəngatayin

kundo cida nzərifoye

fuijivo diye fulu, hakki amdo fujiwodəye wazənama/au wazə kozənama yasawo au asar nza kalakta. surodən kawu amdəgasandiya zamjinma dəga fulutu, num dununza kawu dəga faitəye yirawo kuru dunonza kənənga ye yirawo

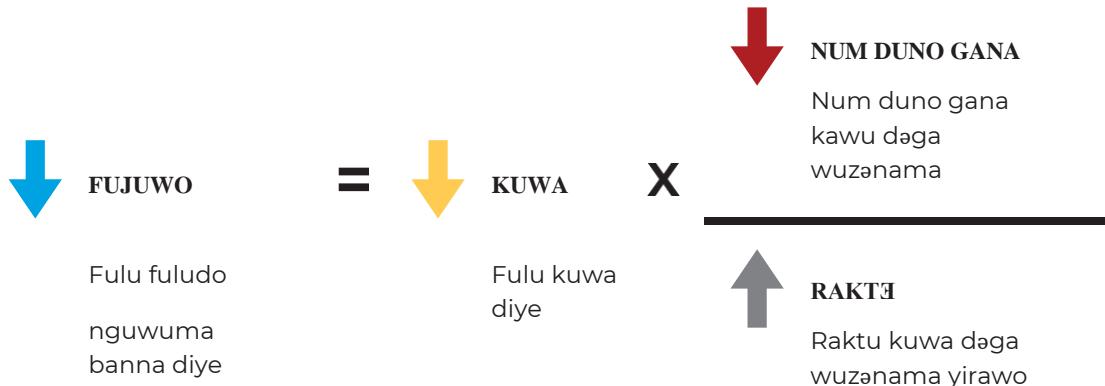
ruwo'a PAF ye do shilan gartənəma

PAF də kəla asutu garno isawu nzərifo baye lan garratə jamidiye kawu baro katu wajinye au raksu wajinye nasha fitnaye au ranno耶 au njokkuno nadinyema

isawu nzərifo baye (Figure 4) də misal do nasha isawu men gənyima layya yakku do fujowu dəga surayinma shi nzərifoba də awo sha suwudiyində shima loktu do kawu dəga kuru num dunoba sha faituye dəga (kam fal ye au jami sammaye) isu kurazə duno awo sha faitəye madəga koza, au raktu citə sha faizayin ba ro walzə, kuru raktə fitnadə kojiya amso dəye raksa lamar nza caye ro walzayin ba.

shi isawu num nzərifo baye də, num nzerifo ba kam falye au bula ye ngəlaro kuratə bas gənyi muradəzə Amma, amdo PAF dun faidatiyində num dunoba au raktəgə dəga asuzanama ngəlaro wutadə mburo walzəna,

Kurtə 4 Somsomi num Nzətkawo baye (InterAction yen gowotə)

Assutu PAF yega kuru fasaltənzəga

Garno PAF ye də kalma'a au fasariya suro cidagado tədənəman gozə faida tiyin^{xii} awo də indi-indiro waltu diworo katə nanka, raktə shilan cida gade gaden faida tiyin nankaro, kuru sapsabi bayanye kuru hawaraye faidatə ita ndəlam təgə.

shi PAF də fellanza uwu (Figure 5):

- Wasəlawə diyu
- Wasəlawə sənana yakku, wasəla woson
- Shawari kəla dəlamma kasarrata hawar dəga fasal tiyinma
- koro kulasheye banazə koro dəga gartiyinma
- sabsabi bayan ye kuru hawardo muradə tənama isabkata

Kurtə 5: PAF ye fellanza uwu so

WASƏLAWA	WASƏLAWA-SENANA	JILIYA	KOROWA KULASHIBE	SAPSABI BAYANBE-A HAWARRA DO
Kulashə kuamado faidatə sabsabi hawarre-a aodo hawar duro muradutənama sabtənama cidiya layya muradutənabe kula kulashi nzətkawoben	layya-sunana wasəla dibe; sabsabi hawarre sabtarə bana'ajiyin kuru ihawarra layya do wasəla dəbe suwudunama shimo jiyin.	fasaltə sunana na'ado hawar diye suro wasəlawasunana yen napsənama/au wasəlawə.	Shawariro tənama Furumturam korodo PAF ye bayanzə kasarrata falfalwoso'a tilo zənama, faidatə garno dəye shimo jiyin ma. korowa adə lamarra ndasosoro gunum yikoro gunyi tədə, do raktu gotu futu muradutunaro kalaktu faidatiyin, aubayantiyin kula, awoa dayen.	Shawariya kula sabsabi hawarre-a hawarra yega, raktu jawawu dawartənama kula koro kulashebe dawartənama dəga bana jiyinma.

kurtə 6: Assutu PAF yega kuru fasaltanzəga

Kurtə kən arakkəmi (6) fəlezəna PAF dəye wasəlawanzə diyawu kuru wasəlawanzə sənanama mewun indin:

AWO DƏGANA

TARIHI FITƏNA-A/AU TAJIRWAYE

**KƏNDARAM SIYASABE-A
KURU ARZEYI
NAPTERAM JAMABE-A**

**KƏNDARAM CIDARAMBE-A
SHARABE-A AWO NOATABE-A**

AMMAYEN DƏGANA

KUWAWA NZƏTKAWOBE

**KƏNDOWU KUWAWA SAUDIN
KURAKURAMA**

NA KUWAWADƏ CIZANAMA

FUTU KUWADƏYE ADADU JAMAYE LEZƏNA

**ALAMARAMMA JUMLA
AMMA ZAMTƏNAMAYE**

TAMORAMWA KUWAWADƏYE

**NUNGADO JAMIDO
ZAMTƏNAYE RAKTUNZA
KUNENGANTİYEMA**

RAKTƏWA KUWAWA NZƏTKAWOBE CAMAN MBEJIRO KATAP GOTƏGƏYE

**RAKTƏWA JUMLA AMMA
ZAMTƏNAYE**

**NZUNDUWA-A
NIZAMMA-A KURU
CIDAWU-A FATOBE**

**CIDARAMLA-A KURU
DULUWUWA GADE-A
RAKTƏWA JAWAWU YIOBE-A**

Bayan do kuzukkəma kəla PAF diye wasəlawanzəye, au wasəlawanzə sənanama kuru layya do suro na bayanye kən tilomiyema 1. Shimo gade kəla koro kushetəbe dəgə-a sabsabi hawaryebe-a kuru awado hawarduro məradətənama dəga na bayanne kən indimi 2 ladən tədəna.

Shi PAF də am kulashi sadin shimoga cina nasha hawarra naa muhimmi maro hangal nza sadə (Kurtu kən tulurmi 7) surodulan shima raksa nzərifoba suro naptəram diyan asuzaiyin wo.

Kərtəga Diyawu PAFye

Awoga surodən daganama

Awowa dəga ngəlaro kushetədə zauro faida, dalildə andeya banazə awodo waatə fitəna diye-a awodo nzerifo dəga suwudinma asunyen.

KUWAWA KƏMAARO KƏLA JUMLA JAMABEN

Kuwa do kurmaro wajiyin madəga notudv zauro faida, cidado am suro dfiyema, kuru furtu riyiji diye

FUTU KUWADƏYE ADADU JAMAYE LEZƏNA

Jumla jamabe doni kuwawadəye zamzənama, futuwin au ngama kuwawa anyiro duno gana'aro wallada, kuru futu doni tamorammadə jami jumla ammaye gadegade-a au na'a gadegade-alan gadejinma.

Raktəw a kuwawa nzətkawobe caman mbejiro katap gotəgəye

Raktudo amdiye sokkudiye au jami diye asutudə zauro faida, kuru futudo na'a cidaramye bana saudənama (suro lardu-a lardu diyaye-a) futu awo nzərifo dəga zamjiyinma kuladən katap goyiyin

Garno Nzətkawo Kushetəbe

PAFdə garno shimoye cin, shilan raktu kula kəltə kulashidəga tudin, au tawutawu tigayin, kuru nunga nduso mukon nzə b=mbejima nasha awoga nzətkawo dəmen maatiyinma Sambi soro futu PAFye dəga faida təne

PAFye awoanzudo shilan gartənama

Shi PAFdə kulashi napturam gade gade lan bananzəga ciyin, naptəram jamiyeso, kvar nzaso, lardunzaso, kuru nasha lardu gaderə fartu letiyin yeso Shi adə awo bayanna mowoye gənyi, au laido bayanna muwoye gənyi, amma amdo PAF dəlan faidatayin dəga bana zəgə au bayan dəga na kadan sawandənama dəga banazəgə fasalzaiyin Kulashi dəga fasartəmen kuru məradə hawar dəye fasartəmen, PAFdə banazəgə nado bayan matənama ba ma dəga asutiyin, adənanka dəro shawari do shima ngəlawo gotiyin ma kula nəngə au awowado faidətə bayanna gade gowotiyinmadə shawarido notəlan gowotənamaro waljiyin,

PAF-a faidatudə, layyaa bayanna mowoye na kamdo awodəga surinyiman gotə muradə zəna, kuru futudo bayanna gade gade PAFye madəga hangal təkiyin kuru faidatiyin futu asutənaro Sha ngularo faidatiyinma, kulasıwu sodə awoaga adəga sadiyin:

- Wakil Kualshi nzətkawu diye matuyado, shima kula kulashi diye surin
- Amdo awo dəga lezənama samma soro garno dəga, kuru fasal dəga samma bayan tudiyin.
- Kamwo soro cidanzəga kurawu cidanzəye yiwo, amdono nzərifo baro sandima karungu dəro suro kulashi diyero tukkənarō walzə

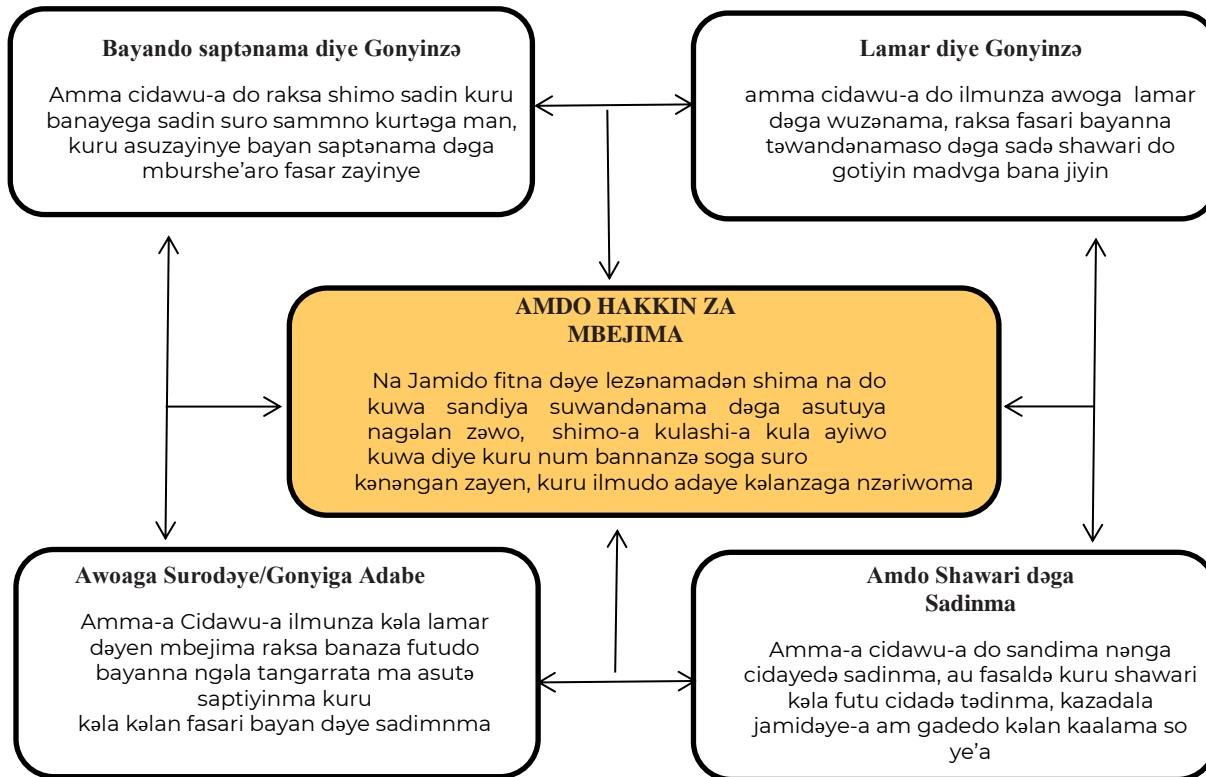
Ndu Kushetədə sədo ?

Amdo PAF dəro nyiatənamasodə sandima cidawu nzərifoye kulashe do nzərifoye dəga wuzənama sadinye, cidawu nzərifoye bulayega larduyega samma surodən mbeji, kuru kate kate amdo cida dəga rokko sadinmaye. Shi adə garno do kəla kəltə rokko cidatinma

Nguwu solo am cidawu badə kulashe Nzətkawu ye kusupkuma dəga kwalzə tədimbawo *Karega Cidyedo Bayan Təmonama* dəga ngəla kuru Faidammaro Tawatsiyinma^{xiii} adə alama faidagama fulejiyin kamdo bananzə muradətənama, surolan au binyi diyalan, adiye kulashi awo sammaye so dəga bana jiyan (Kurtu kən uskumi 8).

Bayan-a ilmu-a jami do fitna dəye lezənamadə. au cidawu nadəyesodə, au am rokko cidadəga tədənma sodə, kuru cidawudo sandima fuwunwo na banayedən, bayan am adayedə zauro faidaga Kamdo shima fuwuma Kulashe Nzerifoye də adə tədənaro tawatsəgə suro samnodo dawari cidayı dəga tədiyin man au suro muamala manaye men, au kulashi do kəla kəltə tədənaman

Kurtu kən 8: Cidaga Suro Kulashi Nzətkawoye

Sambi soru kuru yimi soru kulashi daga tadin?

PAF daye faidatadə ngənyi baditəram do kut man baditadə mbu gənyi kuru awola ye watənzəmen raksu badijin, awola karu kamye au kutura la Baditiya kəlakəlannaro cida Faidatə buroyedən shi kam PAF dən cida zəyimadə ngai diwonzə daga muradətəna:

- Bayan na kamla gadeyen tuwandəna madəga asutu kuru fasal tugə
- Koro kəlashebe sodəga faidatə
- Awoagado Lamarra daga falejiyin masodəga asutu
- Bayanna gade muradətənama sodəga asutu

Rangnum PAF dən faidatum kulashe do caman tədənama daga garnəmin, kurubnado bayan matənama daga nguwuro tuwandinyima, kuru nado bayan gade matənama, kulashe kusupku kuru awoa sammasoga sapsənama nankaro

Kulashe fuwuye waltə tədəya, raksə bayanna bəlinma awoga burinro fafal tana daga suro duro təkkin futu dalil kulasheyə dəro wutiyə, raktə dəlamma PAFdəye kartəyin, garno samma son faidatu yayero Shi adu raksu maananzə wasəla notənama kuru bayanna notənama sabtə awo nyiatənama banatiyinro waljiyin

Kulashidə, kashimo PAF men, kəla kəlan təda.^{xiv} sokku fasari loktu kulashi yedən, awoga faidama au fafaltə zamanyedo jımla jamiye lejinma, fasaltu am banaye raksu waajiyin ma, kuru loktuwa do awolaso waazənama, au yimcidaye kate cidawuyen kulakəl men təkənama.

kurtə 9: **kashiga diyu futu cida PAF ye tudinma**

	FASAL		KAANUMWURO DIWO		KULASHI		MUAMALA							
1. Bayan dalille	1. Cidawu Dəga ita notəgə	1. Kulastu	1. Kulashido raktə kəratiyinma kuru amsə sha klasatsayınma ye	2. Bayan Cidawube, cida, kuru kəlakəl	2. Yikowoltu	2. Katkadi daga bayan tuwandə samtənama	2. Bayan hawardo matiyinmaya	3. Bayanna na am awodəga lezəbyiman mowo	3. Bayan	3. fasaldəga kuru ilmu surodən tuwandənama kən indimiro wutu	4. Sabsawi hawarre waltə wuta	4. Fasari	4. Bayan dəga ngəlaro gənatə kuru cistəgə	5. Tumatə

PAF ye futu cidajin

Shi PAFye futu cidanzayeda (Kurtu kən laarmi 9) katappa diyau daga cin (ACAPS yen gowotə)^{xv} kuru fasalla kallo kultuya do kulashi suro loktuyen, tangarratama, mburshega ma tudin.

Katapwosoro fasalnza gotə, futu awodəga asutunaro kuru, layya koroye notənama gai, shima nya shimozə futu shi adə dimin ma Kurtu kən miyaumi 10də, bayan kəla katap woson sədəna, kuru koro notənama misallo tədəna Bayan gade tədəna, Faraskəram bayanne kən tilomi 1 - Karega kulashi PAFye

kurtə 10: Koro Kashimoye futu cida PAF ye tudinma

- i PIM, Kalmaa Nguro Faidatiyinma Bayan kala Cida Nzətkawuye, 2018, p.45, <https://bit.ly/3bbzEpf>
- ii IASCye Kaidanzə Nzərifoye (2016:3), <https://bit.ly/3yrE2eo>
- iii Jami amyesodə awodo boro man notənama gənyi lamar dəro kakallo letudə mbu, alama'a gade-gade sodə kula tilon kəra tənaro tawattə Alamaado jami amye dəga kuratədə awoga adəso mbeji, nguri, junsu, nəm gade-gade amsoye, kamu au konga, kuru alamawa kaduyega adayega (<https://unstats.un.org/unsd/demographic/sconcerns/popchar/popcharmethods.htm>).
- iv ICRC Professional Standards (2018:7), <https://bit.ly/2Zm7OBu>
- v ICRC Professional Standards (2018:43)
- vi IASC, 2016, <https://bit.ly/3yrE2eo>^{vii} IASC, 2016, <https://bit.ly/3yrE2eo>^{viii} IASC, 2013, <https://bit.ly/3prEd41>
- ix ICRC, 2018, <https://bit.ly/2Zm7OBu>
- x <http://pim.guide>
- xi Shi adə raktə dəluwa kate kate cidaramye so dəga bana zayin, kallo kulashi nzərifoye dəga diwo nankaro, shimo sadə layya cidaye nguwu sabsa bana dəga yiwo au nzərifo bado jami fitna dəye zamzənəma dəga faiə nankaro, adəyeyima waatə njokkunoye dəga faiə nankaro ICRC, 2016, <https://bit.ly/2LUjQPa>
- xii InterAction, <https://protection.interaction.org/>
- xiii Bayanna-a sabsawi hawarre-a matiyinma nasha kulashi nzətkawuye dəga diwo, PAF dəye ferta nzəmen, shiman faida tiyin au faida tənəma nasha dəluwuwa bayanye nasha Joint Inter-Sectoral Analysis Framework (JIAF)-ye, Global Information Management Assessment and Analysis Cell for COVID-19 (GIMAC)-ye, GBV Area of Responsibility Analytical Framework-ye, Needs and Identification Analysis Framework for Child Protection (NIAF)-ye, Mine Action Area of Responsibility Analytical Framework-yega. ilmu awodəye kuru garnonzdə, nasha kulashi diye fasaltənamən gojiyin, fasal kulashi dəye kuru ilmu awo dəga diwuyen kunten (National Protection Cluster Iraq Analysis Framework ye-a, , MIRA-a PIM)-a.
- xiv Wune: Awoagado Bayanna sodə Faida'a kuru Bayanna Tumona diye Faidaro Notəye: <https://bit.ly/3bXP6Hf>
- xv "Kulashi nzerifoyeda sha awo loktu falye diye kwallero wande gonəmi; sha loktu bayan tumoyn ye samman tədə. Kulashi nzerifoye buro salak yedə, raksu kurtu bayanna buroye au dawuye maso dəga wal jiyn Dayi bayanna dawuye au buroye sodə kurtu mana fuwun tədin ma kuru kulashi kura tədinma kate nyandiya am kallo cida dəga tədinma'a, awoga zangatama asuturo, fuwutu kulakul cidaye nankaro kuro nunga cidaye duga fasaltə layya kuwa diye zayinma duga ngularo cidatu nankaro , ICRC Professional Standards (2018:42).
- xvi https://www.acaps.org/sites/acaps/files/resources/files/acaps_analysis_workflow_poster.pdf